

PRAESA

– ATT LÄRA SIG LÄSA MED NYFIKENHET OCH GLÄDJE

Vi var tre barnbibliotekarier från Stockholm: Marianne Schärman, Eva Sahlqvist och jag som besökte Sydafrika och Kapstaden med stipendium sommaren 2011. Syftet med resan var att få inspiration och nya perspektiv i vårt arbete med flerspråkiga barn.

Redan på flyget möter jag en utbildad lärare som värvats till att arbeta i Qatar. Trots att hon vantrivs där orkade hon inte vara kvar i överfyllda klassrum med ständigt minskade resurser. Liksom i den svenska skolan är utvecklingen i Sydafrika oroande. En pinfärsk undersökning gav låga och sjunkande siffror för läskunnighet och matematik. I debattartiklar och samtal talas om att skolsystemet är inne i en allvarlig kris som negligeras av de styrande. Medan ungdomarna i Soweto gjorde uppror för en bättre utbildning under apartheidtiden tycks dagens ungdomar ha tappat intresset. Föregångslandet Zimbabwe visade att det går att skapa en läsande kultur men att dåligt ledarskap också kan radera det som byggts upp. Men hopp finns!

Organisationen PRAESA arbetar med alternativa undervisningsformer utifrån behoven efter apartheid. När pedagogiska metoder utvecklas följs de upp med forskning och följs upp genom arbete med policydokument, läroplaner och lärarutbildning. Tillsammans med andra organisationer utvecklar man det material som saknas.

Här möter vi eldsjälarna som arbetar både lokalt och nationsövergripande. De har hela tiden haft fokus på språkfrågor i utbildningen - för att ge alla barn i skolan en chans måste undervisning erkänna barnens första språk och den regnbåge av olika kulturer som nu är Sydafrikas. Barn måste förstå för att kunna lära sig och de måste vara motiverade och känna sig sedda. All undervisning måste vara inkluderande och ha demokratisering som mål!

Vi hade läst om PRAESA i Opsis Barnkultur nr 3/2010 och på deras webbsida www.praesa.org.za

Foto: Karin Sohlgren

Carole Bloch tog emot oss tillsammans med några kollegor i det enkla kontoret fullproppat med material från olika projekt. Översättningar till de afrikanska språken är en hörnsten i organisationens verksamhet. Ett alfabete med ett dubbelsidigt A4 blad för varje bokstav som representerades av ett barn - med en vers, sång eller en lek på flera språk. Självklart fanns alla elva nationella språk med - och teckenspråk - och barnen hade olika etnisk bakgrund, en pojke var albino. Alla medarbetare var engagerade i olika projekt. Carole forskar i hur barn utvecklar flerspråkighet.

Xolisa Gusula och Ntombizanele Mahobe bjöd in oss till Vulindlela Reading Club i Langa som också haft utbyte

med Kvarnbyskolan i Rinkeby med författarna Gunilla Lundgren, Kerstin Gidfors och Sindiwe Magona, som också besökte Rinkeby. I boken *Dear friends* (Utgiven av Tranan m fl 2010) skriver barnen i Rinkeby och Langa till varandra och berättar om sig själva och sin vardag i text och fina bilder tagna med engångskameror. Langa är en av de fattiga segregerade kåkstäderna i Kapstaden som byggdes för säsongsarbetare. Personalen på vårt hotell, taxichaufförer och många andra vi pratade med bodde i Langa - kontrasten mellan våra kvarter i Kapstaden och Langa var enorm!

När vi kom dit en regnig lördagmorgon hade en brokig samling volontärer samlats utanför skolan. Det var vinterlov så de var tveksamma om några barn skulle orka komma. Men snart strömmade de till från olika håll, ivriga att få vara med. Engagemanget och förväntningarna var stora både från barnen och de vuxna.

Alla deltagare tog plats i en ring på golvet och Xolisa började med rörelsesånger och handklappning till vi kände oss varma och avslappnade. Hon berättade roligt och med många gester, nyckelorden fångade hon upp på tavlan. Efter en liten paus var det dags för barnen att läsa själva - från ett urval fina bilderböcker på olika språk. Framförallt talar barnen här xhosa men även andra språk, det är viktigt att barnen själva får välja och att alla språk är representerade med attraktiva böcker!

Xolisa och Ntombizanele hade valt böcker med stor omsorg och några av dem var också producerade av PRAESA. De visade oss hur böckerna i skolan stod huller om buller, de flesta av dem på engelska och många helt utan intresse för barn i denna miljö.

Barnen sitter i små grupper med vuxna och läser högt för dem. När de stakar sig eller inte förstår kan den

vuxne hjälpa till. Framförallt är de goda och intresserade lyssnare som uppmuntrar den unga högläsaren. Vi befann oss i ett vanligt klassrum men detta var inte skola eller träning utan ett sammanhang där barn och vuxna hade utbyte av varandra och gladdes tillsammans. Värmen, skratten och gemenskapen stannade kvar hos oss långt efter vårt besök, liksom idén att starta Reading Clubs här hemma - varför inte?

Resan slutade inte här. I kommande nummer vill Karin fortsätta berätta om bland annat Biblionef och ELRU.

Karin Schlgren

Karin kan nås via
ndio.k.k@gmail.com

SAGT OM bis

Jag tycker om bis.

Jag är glad att den en gång startades, jag är glad i dess syfte och jag är lycklig över att den trotsigt fortsätter att leva och föra liv. Våra bibliotek är till för folk, inte för marknad.

Sven-Ove Svensson i bloggen Svenssons släng